

Rekening van rentmeester Adriaan Stalpart van de verkoop van steen, cement, ijzer en andere zaken, na de sloop van de Middelburg en Nieuwburg buiten Alkmaar, nadat deze door de Gelderse Friezen in 1517 waren vernield en verbrand.

Bron: Nationaal Archief, Den Haag
Grafelijkheidsrekenkamer (1305)1446-1812/Rekeningen;
NL-HaNA_3.01.27.02_5004
inv. nr. 5004

Transcriptie: Ben Dijkhuis

© december 2018, 2020

INHOUD

Titelblad	3
Reeckeninge Adriaens Stalpart vanden steen, ijser ende sement, gecomen vande Nyen ende Middel burgen buyten Alcmaer. Overgekomet te Hoerne.	4
Ontvangsten	
Vande alre grootste steen, gevallen vande <i>voirsejde</i> burgen	5
Van gemeen steene ende veel cleender dan die <i>voirnoemde</i> steen.	6
Van gelijcke sorten van steenen, vercocht ende geleverd, dat die selve coopers die selve steen 't huerer coste selfs halen zouden vande <i>voirnoemde</i> burgen.	7
Van stucken van steen ende peuyt gevallen int afbreecken de <i>voirsejde</i> burgen	8
Van sement off duyst steene, gecomen vande <i>voirsejde</i> burgen.	9
Van ijser, gecomen vande <i>voirsejde</i> burgen.	9
Van 't guut dat gecomen es van 't overblijfzele de selver burgen.	10
Uitgegeven	
Van des keyzers porcie inde costen, die gedragen ende gegeven zijn, omme die steene, gecost bijde steden van <i>Amsterdamme</i> ende Hoerne.	10
In <i>penningen</i> gerekent ende nyet ontfangen.	13
Den <i>voirnoemde</i> ontfangere Adriaen Stalpart, zoe voir zijn arbeyt ende moeyselle vande coope der <i>voirsejde</i> steene, groot ende cleen, sement, ijser ende anders.	14
Van stoff ende faetsoen van dese reeckeninge. Afgehoord.	14
Woordenlijst	16
Omrekeningen binnen het muntstelsel	17

Onse thoff
 Vanden strecken sonvent
 yegronen vander Myerker
 en middels zwaagen binsten
 Almarne geseen

O wegheniet te hoer by
 hemman vanden hotel by
 bopforten bueren vanden
 kentmeester aen des rants
 vesten die xxij dach
 in auguste a. 1654
 en gelyck byt by haken
 vanden bopfort by haken

Versterckte Keerckeninge adriaens Falpact fact des kensers
 van Roome in oerhoofde van d'islandt in Franck van
 hollant zeeant ende vreeslandt ende zyne Mt^e Koning
 van Frenschlandt ende vreeslandt met auch toebehoed
 ende genoege van alle alsulke ghandelinge in admistratie
 aen die selue kentmeester gesacht bessefende democarie
 ende afbrechtinge vande toese romer oft burger die te
 stary peagery binsten ende ontrent des stede van almarne
 doene genaemyt die myensuren daeromme de baillie
 vander myensuren te hof ideren peagery vande dander die
 middeuren daer omme de kentmeester van Frenschlandt
 ende vreeslandt zyn dommalin gonden vande vande
 die syde geeder stary vreeslandt vande vande vande
 zonen gelyc naer zyn die stede van meden vande vande
 jugenomey ende vreeslandt gaden afgebrant zyn
 geseest Onse vreeslandt democarie ende afbrechtinge
 te doen doene die vreeslandt kentmeester gelaest ende
 geantorseert es syde geeder vande Keerckeninge in
 hollant vande hage ende namentent onse dat te doen
 doene te gelaest vande stede sement yser ende ander
 materie die dan van romer zonde te profyke vande
 leys al gelyck selue in vreeslandt ende lange vreeslandt
 staet in vreeslandt vreeslandt vreeslandt vreeslandt
 vande Keerckeninge vande hage vreeslandt vreeslandt

Afbeelding 1. fol. 1r van de rekening NL-HaNa 3.01.27.02 inv.nr, 5004

fol. 0 r. (omslag voor)

Eerste ende leste **Reeckeninge Adriaens Stalpart¹ vanden steen, ijser ende sement, gecomen vande Nyen ende Middel burgen buyten Alcmaer, afgebrant bijden rebellen Vriesen inden jaere xv^c ende xvii**

Omme thoff

fol. 0 v. is leeg

fol. 1r

Omme 't hoff **Vanden steen ende sement, gecomen van der Nyeuwen- ende Middel bruggen buyten Alcmaer gelegen.** **Overgekomet te Hoer[ne], bij Heyman vanden Ketel² bij besloeten brieven, vanden voerseyde rentmeester aen deselve raet, gescreven den xxii dach in augusto anno xv^cxl en geleidt opte viii^o rekeninge vande bussche³ bij Haerlem.**

Eerste ende leste Reeckennige Adriaens Stalpart, raet des Keyzers van Roomen etc., eertshertoge van Oistenrijck etc., grave van Hollant, Zeelant ende Vrieslandt⁴ en zijne meester rentmeester van Kennemerlandt ende Westvrieslandt met hueren toebehoeren. Ende genoeghe van alle alsulcke handelinghe ende administracie als die selve rentmeester gehad heeft inde demolacie ende afbreekinghe vande twee huysen off burgen, die te staen plaegen, buyten ende ontrent der stede van Alcmaer. D'eene genaempt die Nyenburch, daer inne een baillue vanden Nyenburch te resideren plach, ende d'ander die Middelburch, daer inne een rentmeester van Kennemerlant ende Westvrieslandt zijn domicilend houdende was, ende die bijden Gelderschen Vryesen inden jaere xv^c ende zeventhien, naer zij die steden van Medenblick ende Alcmaer ingenomen ende gepilleert hadden afgebrant zijn

¹ Adriaan Stalpart van der Wielen (? - †1557)

- rentmeester-generaal van Kennemerland en West-Friesland en van Amstelland en Gooiland, van 1524 tot 1553.
- rekenmeester van de Rekenkamer van Holland en Zeeland, van 1553 tot 1557

Opvolger van Heiman Vincentsz. van de Ketel.

Bron: <http://resources.huygens.knaw.nl/> (Repertorium van ambtsdragers en ambtenaren 1428-1861)

² Mr. Heiman Vincentsz. van de Ketel (? - † 1560).

-ontvanger espargnes 1534-1548.

-ontvanger-generaal Staten van Holland 1540-1544

-auditeur van de Rekenkamer van Holland en Zeeland, van 1541 tot 1544.

-rekenmeester van de Rekenkamer van Holland en Zeeland, van 1544 tot 1549.

Bron: <http://resources.huygens.knaw.nl/> (Repertorium van ambtsdragers en ambtenaren 1428-1861)

³ Waarschijnlijk wordt hier de stadsbode (bode van de bus) van Haarlem bedoeld, daarbij was de bodebus een onderscheidingsteken, dat gedragen werd door boden in dienst van bestuurslichamen.

⁴ Karel V (*1500-†1558) keizer van het Heilige Roomse Rijk (van het Habsburgse huis), koning van Spanje. Landsheer der lage landen, waaronder het graafschap van Holland en Zeeland.

geweest. Omme welcke demolacie ende afbreeckinge te doen doene, die *voirnoemde* rentmeester gelast ende geautoriseert es bij de heeren vande reeckeninge in Hollandt inden Hage. Ende namentlick *omme* dat te doen doene ter helft vanden steen, sement, ijser ende ander materie, die dan van comen zoude te proffijte vanden keyser, al gelijk 't selve in't breede ende lange verclaert staet int v^e memoriaele bouck rustende inden camere vander reeckeninge inden Hage *voirnoemd*, beginnende kersavont,

fol. 1v.

xv^e ende xxiii folys ii^e xliij. Achternolijende, welcke last ende auctorisatye, die *voirnoemde* rentmeester overcomen es, met eenen Willem Cornelis zoon, *tymmerman*, *poirter* ende inwoonende des stede van Haerlem, als dat hij die *voirscreven* burgen totter aerde ende fundamenten toe afbreecken, ende die steen, sement ende ijser schoen maicken, ende elck sorte van steen bij hem selven up hoepen setten soude, neffens die *voirnoemde* burgen ende wes vanden steen, sement, ijser ende peuyne, alsoe gebroicken, schoen gemaict, ende ter selver plaetsen ijser comen soude. Daer aff zoude die keyser hebben d'een helft, ende die *voirnoemde* Willem, voir zijn moeyssele arbeyt cost, van verrijen manden, breeck hameren mit diergelijcke instrumenten, ende knechtloon die ander heeft mit condicien, dat die selve Willem daer uuyt met er soude scheyden von, ende alleer dat die selve burgen al afgebroicken waeren, ende die steen schoen gemaect was, up verbeurnesse vanden steen die schoen gemaect zoude wesen, ten tijde van zijn uuytscheyden, tot proffijte vande keyser int geheel, sonder *recompensie* van zijnen arbeyt costen knecht loon, ende anders van alle tymit die *voirscreven* rentmeester *Adriaen Stalpart* van des keyser porcie ende helft vanden steen, sement, ijser ende peuyne ontfangen, ende *wedercomme* daer jegens uuytgegeven heeft in ponden, *schellingen* ende penningen van veertigh *groten Vlaems* £ xv.

fol. 2r.

ij

Ontfanck

Ende eerst vande alre grootste steen, gevallen vande *voirsejde* burgen, in ponden als soorten.

Vande *burgemeesteren* ende *tresorier* der stede van *Amsterdamme*, die vanden *voirnoemde* rentmeester *Adriaen Stalpart* ende *Willem Cornelis zoon* gecocht hebben, acht ende 't negentich duysent ende vii^c groote bacsteenen, te weten twee geheele steenen ende twee halve, sonder censoiren voir drie geheele steenen, 't duysent tot drie ende veertich stuivers, met condicien datmen hem die selve steenen leveren zoude buyten hueren cost, van de *voirsejde* burgen,

Blijct hier af bij
voirn. bescreven blat

papiers ende teykent
ende gecertificeert bij
Jan van Alcmaede
ende Jasper van Treslong,
leenmannen van der
graeflicheyt van
Hollant dienen, en oic
merc up dese namen
partijen van ontfange,
hier overgelevert.

tot over den Huygen dijck up 't sceepe boort.
Beloopende twee hondert twaelff ponden,
vier *scelling* van veertich *grooten* vlaems 't pont.
Als 't blijkt bij een blat papiers, beginnende
van Johan van Alckemade ende Jasper van
Treslonge, leenmannen des graeffelicheyte
van Hollandt, onder heur hantschriften in
daete, den xxiiij^{en} in maerte xv^c ende xxviiij,
stilo curie Hollandie⁵. Datmen hier overlendt
dienende, mede vx alle die *partijen* van ontfange,
hier naer daeromme, alhier voir des keyzers
helft inde *voirnoemde* ii^c xii £ iij sc de somme

c vi £ ii sc

Vande bourgemeesteren ende raiden der stede van
Hoerne, die oick gecocht hebben vanden *voirsejde*
rentmeester ende Willem, hondertdrie ende veertich

fol. 2v.

duysent iij^c lxxx groote bacsteenen, te
weten drie geheele ende vier halve, voir
vijff geheele steenen 't duysent te ii £ iii sc.
van xl *grooten* vlaems 't pont, als voeren mit
gelijcke condicien van hemluyden, die selve
steene buyten hueren cost te leveren
vande *voirnoemde* burgen, tot over den Huygen
dijck up 't sceppe boort. Beloopende iij^c viij £
v sc. midte *voirsejde*. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat
papiers overgelevert, up 't naeste *voirgaende*
articule. Daeromme hier, over des keyzers
helft vande selve iij^c viij £ v sc. die somme
van

c liij £ ii sc vi d

l^e

Summe ----- ii^c lx £ iij sc vi d

Ander ontfanck van gemeen steene ende
veel cleender dan die *voirnoemde* steen in ponden
van xl *grooten*.

Die *voirsejde* bourgemeesteren ende raeden der
stede van Hoerne hebben vanden rentmeester
Adriaen Stalpart ende Willem Cornelis zoon
geocht lxxvii^M iij^c steenen 't duysent te

⁵ Stilo (stilus) curie Hollandie: In Holland wordt deze Paasstijl van jaartelling, onder graaf Willem II tussen 1235 en 1240 ingevoerd en is van dan af spoedig algemeen.

xxiiij stuyvers mit gelijcke condicien van hemluyden, die selve buyten hueren coste te leneren vande *voirsejde* burgen, tot over den Huygen dijck up 't sceeps boort. Beloopende twee ende 't negentich ponden, zeventhien *scelling*en, zes *penning*en. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers overgelevert, hier voeren folio ii^o *daeromme*, alhier over des keyzers helft vande selve prijst xvii sc. bie die *somme* van -----

xlvi £ viij sc ix d

ij^e**Summe per se****xlvi £ viij sc ix d**

Ander ontfanck van gelijcke sorten van steenen, vercocht ende geleverd, die naer volgende *personen* met condicien, dat die selve coopers die selve steen 't huerer coste selfs halen zouden vande *voirnoemde* burgen. In ponden van xl *grooten*.

Van heeren Gillis van Venis, ridder *etc.*, van ix^M steenen bij hem gecocht 't duysent te xx *stuivers*. Beloopende negen der *voirnoemde* pon(d)en. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers, overgelevert als voeren, *daeromme* hier over des keyzers helft vande selve ix £ die *somme* van -----

iij £ x sc

fol. 3v.

Van Jan Claes zoon, speldemaicker, woonende tot Alcaer van vi^M steens bij hem gecocht 't duysent te xxi *stuivers* als voeren. Beloopende zes ponden ten *voirsejde* prijse. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers overgelevert. Als voeren, *daeromme* hier over des keyzers helft vande selve vi £ die *somme* van -----

iij £

Van Aelbrecht Geryts zoon van Coedijck van zeven duysent steenen bij hem gecocht, 't duysent te twintich *stuyvers*. Als voeren beloopende, seven ponden ten *voirsejde* prijse. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers overgelevert, als voeren, *daeromme* hier over des keyzers helft vande *voirnoemde* vijf die *somme* van -----

iij £ x sc

Van Claes Vogellaer, woonende tot Outdorp van een duysent steens bij hem gecocht *omme* xx *stuivers*. Alst blijkt bij *voirnoemde* blat papiers overgelevert als voeren, *daeromme* hier over des keyzers helft vande selve xx *stuivers*, die *somme* van -----

x sc

Van heer Zyvert Jans zoon, priester te Winckele van vier duysent steenen bij hem gecocht, 't duysent omme twintich stuivers, als voeren beloopende vier ponden ten prijse *voirseyd*. Alst blijkt bij 't *voirseyde* blat papiers

fol. 4r.

iiij

overgelevert als voeren, daeromme hier over des keyzers helft vande zelve iiij £, die *somme* van -----

ii £

Van Claes Hout, woonende tot Sinte Panraes upte geest, oick van vier duysent steenen bij hem gecocht 't duysent omme xx stuivers, als voeren beloopende vier ponden ten *voirnoemde* prijse. Alst blijkt bij 't *voirseyde* blat papiers overgelevert als voeren, daeromme hier over des keyzers helft vande selve iiij £, de *somme* van -----

ii £

iiij^e

Summe ----- **xv £ x sc**

Ander ontfanck van stucken van steen ende peuyt gevallen int afbreecken de *voirseyde* burgen in ponden van xl *grooten*

Van Pouwels Geryts zoon van Koedijck, mit zijn gesellen van twintich schuyten mit stucken

fol. 4 v.

van steenen bij hem gecocht ende selfs gehaele vande *voirnoemde* burgen, elck schuyte omme vier *grooten* vlaems, beloopende twee ponden, thien *scellingen* ten *voirseyde* prijse. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers, overgelevert als voeren, daeromme hier over de keyzers helft vande selve ii £ x sc, die *somme* van -----

xxv sc

Van Jan Cornelis zoon van Outdorp, miet zijne gesellen van twintich schuyten pueyns bij hem gecocht upte *voirnoemde* condicien. Elck schuyte omme twee *grooten* vlaems, *beloopende* twintich stuivers. Als blijkt bij 't *voirnoemde* blat papiers, overgelevert als voeren, daeromme hier over des keyzers helft vande zelve twintich stuivers die *somme* van -----

x sc

iiij^e

Summe ----- **xxxv sc**

Ander ontfanck van sement off duyst steene,
gecomen vande *voirsejde* burgen, in ponden van xl *grooten*

Van Frans Pijpen schipper, poertere der stede
van Alcmaer, van ii^cxxxiiij tonnen duyst-
steene off sement bij hem gecocht. Elcke
tonne omme negen grooten vlaems, met
condicien datmen hem die selve duyst steen
leveren zoude, buyten zijnen cost van de *voirnoemde*
burgen, tot over den Huygendijck up 't sceepe
boort. Beloependelijk viij sc vi d van xl *grooten*
vlaems 't pondt. Alst blijkt bij 't *voirnoemde* blat
papiers overgelevert, hier voeren folio ij^e,
daeromme alhier over des keyzers helft vande
selvelijk, viij sc vi d die *somme* van ----- xxvi £ ij sc iij d

Vande weduwe van wijlen Jacob Jacobs zoon,
poertersse der stede van Alcmaer *voirnoemd*, van
xxij tonnen sements off duyst steen, bij haer
gecocht, elcke tonne omme negen *grooten vlaems*,
als *voeren* met condicien, datmen haer die lenen
zoude, sonder haer coste over den Huygen-
dijck up 't sceeps boert. *Beloopende* iiij £ xix sc
midte *voirsejde*. Alst blijkt bij *voirnoemde* blat
papiers overgelevert als voeren, daeromme
alhier over des keyzers helft inde selve,
iiij £ xix sc die *somme* van ----- ii £ ix sc vi d

v^e

Summe ----- **xxviiij £ xiiij sc ii d**

fol. 5v.

Ander ontfanck van ijser, gecomen vande *voirsejde*
burgen, in ponden van xl *grooten*.

Van Pieter Jans zoon, sunt poorter van Alcmaer,
van seven hondert zeven ponden oudt verroest
ijser, gecomen vande *voirnoemde* twee burgen, bij den
selven Pieter gecocht 't pont omme eenen
halven *grooten* vlaems. Beloopende acht ponde,
zestien *scellingen*, negen *penningen* midte als *voeren*.
Alst blijkt bij 't *voirsejde* blat papiers overgeleverdt
hier, voeren folio ij^o, daeromme hier over des
keyzers helft vande selve viij £ xvi sc ix d die
somme van ----- iiij £ viij sc iiiij d ob

vj^e

Summe per se ----- **iiij £ viij sc iiiij d ob**

Ander ontfanck van 't guut dat gecomen es van
't overblijfzele de selver burgen, 't welck waerden
die fundamenten vandien in ponden als voeren.

Vande burgemeesteren der stede van Alcmaer, die
vanden voirseyde rentmeester Adriaen Stalpart
ende Willem Cornelis zoon gecocht hadden,

fol. 6 r.

vj

Blijct hier af,
bij certifficatie
der stede van Alcmaer,
die oic mede hier
nae, inne uuytegeve
genomen werdt,
folys viii ende ix

die steen, weesende inde fundamenten vande
voirseyde burgen, omme die te mogen afbreecken
't hueren schoonsten, ende meesten proffijte
omme veertich ponden van xl groten vlaems
't pont, eens behouden ende gereserveert
tot proffijte vande keyser, ende die voirnoemde
Willem alle die duyst steene off sement,
die zij inde selve fundamenten soude vinden,
in 't expresse condicien, dat indien die selve
fundamenten gegooten werck waerden, ende
nyet conmodienselick, omme breecken, dat zij in
dat gevalle vande selve coop ontslegen,
vrij ende quyt wesen ende blijven zoms.
Beloopende des keyzers helft inde voirnoemde
xl £, die somme van xx £, daernien hier
ontfanck ende naer folio ix^o weder
uuytgeven af maict. Omme die redenen
aldaer verclaert, daeromme alhier die
selve ----- xx £

vij^e

Summe per se ----- xx £

Tota^{lys}

**Summe van alden ontfange dese
rekeninge ----- iij^clxxvij £ iij d ob**

fol. 6 v.

Uuytgeven

Ende eerst vandes keyzers porcie inde costen, die
gedragen ende gegeven zijn, omme die voirnoemde steene,
gecost bijde steden van Amsterdamme ende Hoorne,
metsgaders 't voirnoemde sement te brengen vande voirnoemde
burgen over den Huygen dijck up 't sceepe boert,
als voeren, volgende de condicien vanden coop met
hemluyden gemaect, in ponden dese reeckeninge.

Die voirseyde rentmeester Adriaen Stalpart heeft,
omme te verhueden, veelheyte van costen die

uuyt *voirnoemde* burgen, tot over den Huygen-
dijck up 't sceeps boort souden hebben. Mogen
vallen een accort ende overcompste gemaict,
mette *voirnoemde* Willem Cornelis zoon, als dat
hij hebben zoude, vanden steen ende sement
voordes keyzers portie, ende helft vande
vande groote steenen, zeven grooten vlaems.
Van elck duysent cleen steen, vier grooten
vlaems ende vande tonnen vanden duyst
steene, eenen halven grooten vlaems, *ende*
desen volgende, heeft desen rentmeester
Wilhelmyne Kerstiaens dochter, weduwe
vande *voirnoemde* Willem Cornelis zoon, die int
eynde van 't afbreecken vande selve burgen
ende noch weesende int werck van groote
traveille slovernye conde ende vuylnesse,

fol. 7 r.

vij

**Blijct hier af bij vier,
bescreven blat papiers
onderteykent *ende* geverffering
bij Jasper van Treslonge
ende Jan van Alcmade
des leenmannen der
graeflichheit van Hollant
dienden, oic mede v *ponden*
vlaems grooten van uuytgeven,
hier nae *verclaert*,
hier *overgelevert*.**

dese werlt overleedt, betaelt ende gegeven
die *somme* van zeventhien ponden vijff *scellingen*
bijden ob⁶ van veertich *grooten* vlaems tpondt
voor des keyzers helft ende portie inde costen,
die gesupporteert ende gedraegen zijn vande
xivij^M ende vii^C groote steenen geleverd
die van Aemsterdam, up sceeps boort over
den Huygen dijck daer van datmen hier *voirnoemde*
folio ii^o vande coope vanden vollen ontfanck
maect elck duysent te zeven *grooten*. Alst
blijct bij een blat papiers beginnende wij
Jasper van Treslong ende Johan van Alckemade
leenmannen de graeflicheyt van Hollant
onder heur hantschriften, in daete den xxiiij^{en}
in maert xv^C ende xxviii stilo curie, datmen
hier overlevert dienende mede up alle
die *partijen* hier naer, *daeromme* alhier die
selve ----- xvii £ v sc vii d ob

Die selve weduwe over des keyzers portie
ende helft vande costen, gedragen int lenen
die van Hoerne hondert xliij^M iij^C lxxx
groote steenen, daer aff datmen huer voeren,
folio ii^o vollen ontfanck maect, *omme* vande
voirsejde bourgen over den Huygen dijck up
't sceeps boort naervolgende den contractie
vande coope, vanden gebrocht ende hen
gelevert thebben elck duysent te zeven
grooten vlaems als voeren, die *somme* van

⁶ Deze afkorting 'ob' van 'obitus'=de gestorvene of 'obiit'= is gestorven. Bron: **Genealogisch woordenboek; door André Dumont; Genealogie online; 2008. <http://genealogieonline.nl>**

xxv £ i sc x d ob midte voirseyde. Alst blijkt

fol. 7 v.

tvoirseyde blat papiers overgelevert up 't naeste
voirgaende articule. Daeromme alhier die
selve -----xxv £ i sc xd ob[]

Die voirseyde Willems weduwe over die helft
ende des keyzers porcie vande costen gedragen,
int leveren die voirseyde van Hoerne lxxvii^M
iiij^C cleen steen, daer van datmen hier voeren
folyo ii^o, vollen ontfanck maict van
's keyzers deele, omme die selve steen vande
voirnoemde burgen te brengen up 't sceeps boort
over den Huygen dijck, volgende den voirseyde
contracte, elck duysent te vier grooten
vlaems, die somme van zeven ponden vierthien
scellingen negen penningen midte als voeren. Alst
blijct bij 't voirnoemde blat papiers overgelevert
hier, voeren folyo vii^o up 't articule vande
costen gedragen int leveren die va(n) Amsterdamme
die steen aldaer verclaert. Daeromme
alhier de selve ----- vii £ xiiij sc ix d

Die selve weduwe van des keyzers
portie ende helft vande costen gesupporteert
int leneren die voirnoemde Frans Pijpen, scipper
woonende tot Alcmaer, ij^C xxxij tonnen
duyst steene vande voirseyde burgen over
den Huygen dijck up 't sceeps boort daer

fol. 8 r.

vij

van datmen hier voeren folio v^o vollen ontfanck,
maect vandes keyzers deele vande selve
duyst steen, elcke tonne tot eenen halven
grooten vlaems, die somme van ij £ xvij sc
iij d munte voirsreven. Alst blijkt bij 't voirseyde
blat papiers overgelevert. Hier voeren
folyo vij^o. Daeromme alhier, die selve ----- ij £ xvij sc iij d

Die selve weduwe over die helft van
's keyzers portie inde costen gedragen, int
leveren die voirnoemde weduwe van wijlen
Jacob Jacobs zoon van Alcmaer, xxij tonnen
sements vande voirseyde burgen up 't sceeps
boort over den Huygen dijck. Volgende 't contracte
van de coope met haer daer aff gemaect.
Daer van datinen hier voeren folio v^o
vollen ontfanck maict, voer zoe veeldes
keyzers quote daer van bedragende es.
Elcke tonne tot eene halve grooten vlaems,

die *somme* van v sc vi d van twee grooten
vlaems den *scelling*. Alst blijkt bij *voirsejde*
blat papiers overgelevert huer voeren
folio vii^o. Daeromme alhier die selve ----- v sc vi d

fol. 8v.

Die *voirnoemde* Willems weduwe over die
helft vandes *keyserlijke majesteits* portie soe vande sloot
te delven vande Nyenburgh tot inde nyeuwe

sloot, ende die voorts, voordien tijt van
twee jaeren open te houden, ten eynde
datmen die *voirsejde* groote ende cleene
steene metsgaders sement vercochte
leveren over den Huygen dijck, up
‘t scheeps boort ter selver stede. Daer
deur ‘t scep soude brengen, die *somme* van
zes ponden van xl *grooten*. Alst blijkt bij
‘t *voirsejde* blat papiers overgelevert hier,
voeren folyo. Daeromme alhier
die selve ----- vi £

l^e

Summe ----- **lix £ vi sc**

Ander uuytgeven in *penningen* gerekent ende
nyet ontfangen in ponden van xl grooten.

Den *voirsejde* rentmeester Adriaen Stalpart
maict hier voeren, folio vi^o ontfanck
van xx £ van xl *grooten* vlaems tpoint, *over*
gelijcke *somme*, die hij ontfangen zoude hebben

fol. 9r.

ix

Blijct bij die certifficatie
vande stede van
Alcmaer, hier voeren,

vande stede van Alcmaer van *seekeren* scers
portie vande coop bij de selve van Alcmaer.
Mit desen *rentmeester* gedaen vande *fondamenten*
vande *voirnoemde* twee huysen. Te betalen te
zeeckere termijnen, in soe verre men
bevonde, dat die selve *fondamenten omme*
breecken, ende gheen gegoten wercken
waeren, als folio eodem breedere
verclaert es, ende soe die *voirnoemde* van
Alcmaer weesende, int breecken ende
comende under d’aerde bevonden, dattet
gegoten werck was ende nyet breeckelick
zoe zijn, zij vande coop gescheyden ende
desen *rentmeester*, die selve coop weer
geseyt, achtervolgende die *condicien* bij hen
int coopen vandien bedinget, gelijk ‘t *voirsejde*
article hier voeren, dat vermeldende es,

folio vi overgelevert

waeromme desen rentmeester vandie voirnoemde van Alcmaer, noch nyemant anders yet, daer off ontfangen heeft niets 't welck den selven rentmeester alhier wederomme in uuytgeven neemt, die voirnoemde xx £ als penningen hier voeren. Gerekent ende nyet ontfangen daeromme alhier dezelve ----- xx £

ij^e

Summe per se ----- xx £

fol. 9v.

Ander uuytgeven van wedden van desen ontfange

Mag hooirt, allen dese rentmeester van zijne wedden, den xv^m penningen van zijn ontfange, de bedracght ter somme van iij^c lxxvij £ iij d ob. Dan af mag trect de somme van xx £, die hierin vanden folio vi genomd in ontfang, ende wed in buyten, alst datt blijft noch iij^c £ vii sc facit, Damit ter somme van

Den voirnoemde ontfangere Adriaen Stalpart, zoe voir zijn arbeyt ende moeyselle vande coope der voirseyde steene, groot ende cleen, sement, ijser ende anders te maken als die voirnoemde penningen te ontfangen, ende wederomme uuyt te geven daer, ende alsoet behoert, dat hij stelt tot discrecie ende arbitragye vanden heeren vande reeckeninge in Hollant, die hij bidt respect te nemen inde tauxacie, vandien dat hij bij 't branden ende die demolacie vanden huuse vande Middelburg, daer inne een rentmeester van Vrieslandt zijn residencie te hebben plach, alsur gans ende alle gepriveert es 't zijnen grooten achterdele xxv £ i d ob

ijj^e

Summe per se ----- xxv £ i d ob

fol. 10

x

Ander uuytgeven van stoff ende faetsoen van dese reeckeninge.

Die clercken van desen rentmeester Adriaen Stalpart voir timmeren, grosseren ende dobbeleren van des reeckeninge leen, voerden hove in franchyne, ende d'ander voerden rentmeester in papiere, mitten behouften ende mummenten daer toe dienende, die somme van ----- xxiiij sc

iiij^e

Summe per se xxiiij sc

Tota^{lys}

**Summe van alden uuytgeven dese
rekeninge ----- v v £ x sc i d ob**

**Dus blijft de voorseyde restand noch
schulden ----- ii^c lxxi £ x sc iiij d**

**daer van meester Heyman vande Ketel, rentmeester
vande espargne⁷ xantwoirt, in zijne xv^e
* rekening, folio xi^o ende alsoe hier ----- quyte**

Er hoort vande gesloeten,
inder camer vande rekenmeester
inden Haeghe ten bin[nenhove?].
Die den xvij^{en} jaerh innt,
septem[b]er anno cv^c. xli

**Van dat restant, is die ontfangen vanden espargne Meester Heyman vande Ketel.
Ordonnantie jegens dat hij de ii^c lxxj £ x sc iiij d vande rentmeester Stalpart
ontfangen is, ende dese x^e january anno v^x^c xlvi stilo curie.**

fol. 10 v. is leeg
omslag achter is leeg

⁷ Rentmeester espargne. Ieder jaar werd bij loting één van de rekenmeesters aangewezen als beheerder van de kas. Het college van rekenmeesters gaf hem de illustere titel van 'rentmeester van de espargne en exploiten'. De aanduiding espargne is waarschijnlijk een variant op het Franse 'epargne' dat ook (koninklijke) schatkist betekent.

Woordenlijst

achterdeele	nadeel
arbitrage	arbitrage, het goed vinden
articule	punt, zaak, artikel
auctorisatye	autorisatie, machtiging;
burgen, bourgen	de burchten de Middelburg en Nieuwburg buiten Alkmaar;
censoir	(censuur) beoordeling;
certificatie	bewijsstuk, getuigschrift, schriftelijke verklaring;
condicien	condities, voorwaarden;
conmodienselick	met modus, d.w.z. op gebruikelijke wijze, dienstbaar, dat is 'gemakkelijk';
demolacie	sloop
dobbeleren	kopieëren, overschrijven
duyst steen	duivensteen = tufsteen;
folio eodem	hetzelfde blad;
franchyne	in vrijheid, openhartigheid ;
geautoriseert	geautoriseerd, gemachtigd;
gesupporteert	ontslagen van
grosseren	in het net schrijven
hooren	afhoren, rekeningen van openbare administraties ter goedkeuring onderzoeken en afsluiten;
Hoerne (stede)	de stad Hoorn;
Huygen dijk	Huigendijk: Een voormalige oude waterkering tussen het Schermeer bij Alkmaar en het huidige Heerhugowaard. Onderdeel van de West-Friese Omringdijk;
moeysele	moeizaam, met last
peuyne	puin;
porcie, portie	deel;
quyt	quitte, vereffend;
recompensie	beloning, vergoeding
sceepe boort	aan boord van een schip gebracht;
scers	schaars;
sement	cement, dat van gemalen tufsteen is verkregen;
slovernye	slovernij, gesloof;
summe per se	som van het bedrag, dat stellig is vastgesteld
tauxacie	taxatie, schatting van waarde
totalys	totaal
traveille slovernye	sloofwerk, uitputtende arbeid;
uuytscheyden	(uitscheiden) sterven;
verrijen	verrijden, kwijtraken;
wedde	salaris;
werlt overleedt	overleedt, gestorven ('van de wereld' overleedt)
wes van	wat van;

Geraadpleegde bron: Historische woordenboeken Nederlands en Fries op de website van de Geïntegreerde taalbank van het Instituut van de Nederlandse taal: <http://gtb.inl.nl>

Omrekening binnen het muntstelsel

In de Bourgondische Nederlanden gold het Vlaamse groot, een zilveren munt, vanaf 1433 als standaard. Andere muntsoorten, zoals de Rijnse gulden, stuiver, rijder of de Andriesgulden, etc. werden uitgedrukt in een bedrag in zilveren munten, Vlaamse groten. De middeleeuwse boekhouders gebruikten naast deze reële munten ook een *virtuele* rekeningmunt, vanwege de grote diversiteit aan allerlei muntsoorten, die in omloop waren.

Ze rekenden de waarde om in (Vlaamse) ponden (£ of lb = *libra*), schellingen (sc of s = *solidus*), penningen (d = *denarius*). Omdat de Vlaamse groot de standaardmunt was, was deze tevens gelijk aan de *rekenpenning*, die een rekenwaarde had van 24 mijten of miten.

De onderverdeling van de rekenmunt was als volgt:

De pond was onderverdeeld in 20 schellingen van 12 penningen, een penning in 24 mijten. Dit komt neer op een onderlinge getalsverhouding ten opzichte van de pond van resp. 1 : 20 : 240 : 5760.

Verder geldt nog een omrekening van de destijds gangbare guldens en stuivers:

1 pond gVI = 6 gulden

1 schelling gVI = 6 stuivers

2 penningen gVI = 1 stuiver

1 penning = 2 mijten = ½ stuiver

1 gulden = 20 stuivers

Toevoeging van de afkorting **ob** aan denarius, dus d ob = obolus = ½ penning. Feitelijk is 1 obool gelijk aan 1 mijte (mite).

Geraadpleegde bron: H. Enno van Gelder; De Nederlandse munten; 1972; Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen)